

介宾补语 (Jièbīn bǔyǔ) methods for applying prepositions in Chinese grammar

Radjabova Madinabonu Raimovna

Samarkand State Institute of foreign languages,

Student of the Faculty of Oriental Languages

E-mail: raimovna03@mail.ru

ABSTRACT

In this article, 介宾补语 (Jièbīn bǔyǔ), which belongs to the group of grammatical units called 补语 (bǔyǔ), i.e. complements in Uzbek, which are often used in Chinese and add additional meaning to the sentence. The methods of using prepositions in Chinese grammar are briefly and clearly explained. The rules for using the complement have been expanded through examples to make them more understandable.

Key words: 介宾补语 (Jièbīn bǔyǔ), grammatical form, complement, adjective, verb, agreement, preposition, prefix.

INTRODUCTION

介宾补语 (Jièbīn bǔyǔ)- bu guruh to‘liqlovchilari o‘zbek tilidagi kelishik qo‘shimchalariga va predloglarga to‘g‘ri keladi, xitoy tilida old qo‘shimchalar deb atashadi, ularni old qo‘shimchali to‘liqlovchi deb atasak ham bo‘ladi. “自”, “给”, “往, 向”, “在, 到, 成”, “于” kabi predloglar 介宾补语 guruhiga kiradi.

- 来自美国, 产自东北, 出自广东.
- 送给别人, 卖给他们了.
- 开往上海, 飞往德国.
- 走向未来, 面向 21 世纪.
- 走在路上、躺在床上、放在桌子上.

- 开到楼下、送到家里、带到教室
- 天写成夫，左念成右、大看成太 .
- 这个组织成立于三十年前. [4;51]

LITERATURE REVIEW)

介宾补语 lar xitoy tilida odatda fe’ldan keyin qo’shimcha sifatida ishlatilib ergash gap hosil qilish uchun va ularning ba’zilari ish – harakatning vaqtini, joyini, predmetini, yo’nalishini yoki natijasini to’ldirish uchun fe’llardan keyin to’liqlovchi sifatida ishlatiladi. Ko’pincha old qo’shimchali to’liqlovchili birikmalar fe’ldan keyin qo’llaniladi, alohida yuklamalardan tuzilgan bosh gaplar (“干” kabi) sifatlardan keyin ham qo’llanilishi mumkin. Xitoy tilidagi jummalarda fe’l old qo’shimchali to’liqlovchini olgandan keyin, odatda, to’ldiruvchini ham boshqa to’liqlovchini ham olmaydi. Old qo’shimchali to’liqlovchi yozma nutqda ko’proq qo’llaniladi.

1. 动词+自+宾语

Fe’llar, odatda, bir bo’g’inli bo’ladi, “自” dan keyingi to’ldiruvchilar esa asosan vaqt va o’rinni ifodalovchi so’zlardir va o’rinni ifodalovchi ba’zi so’zlar mavhum otlardir.

“自” to’liqlovchisi o’zbek tilidagi -dan chiqish kelishigiga to’g’ri keladi.

自湖北 Xubeydan, 源自山东 Shandongdan, 起自云南 Yunnandan

始自唐朝 Tang sulolasidan, 发自内心 yurakdan, 出自脑海 aqldan.

2. 动词+给+宾语

“给” to’liqlovchisi odatda odamlarga aloqador so’z bilan bog’lanishikerak va ba’zi so’zlarda odamlarning ma’nosini to’g’ridan-to’g’ri ko’rish mumkin bo’lmasa ham, odamlarga bog’liq bo’lgan so’z hisoblanadi. Masalan, “图书馆 kutubxona”, “办公室 ofis”, “商店 do’kon” va h.k...

“给” to‘liqlovchisi o‘zbek tilidagi -ga jo‘nalish kelishigiga to‘g‘ri keladi va xitoy tilida faqatgina odamlarga aloqador so‘zlar bilan birga ishlatiladi.

借给朋友 do‘stga qarz bermoq, 带给爸爸妈妈 ota-onaga olib kelmoq,

还给图书馆 kutubxonaga qaytarmoq, 交给办公室 ofisga topshirmoq.

3. 动词+在／向+宾语

“往／向” to‘liqlovchilari asosan yo‘nalish va joylashuv so‘zlari bo‘lib, ularning aksariyati mamlakatlar yoki mintaqalarning nomlari bilan birga qo‘llaniladi. Ular orasida “向” vaqtni ifodalab, undan keyin “木来” kelajakni ifodalovchi kabi so‘zlar ham bo‘lishi mumkin.

“往／向” to‘liqlovchisi o‘zbek tilidagi -ga jo‘nalish kelishigiga to‘g‘ri keladi va xitoy tilida asosan joy nomlari va payt otlari bilan birga ishlatiladi.

派往非洲 Afrikaga yuborilgan, 销往世界各地 butun dunyoga sotilgan

送往西部地区 G‘arbiy hududga jo‘natish, 寄往澳大利亚 Avstraliyaga jo‘natish

开向广州, 飞向南方

跑向终点, 奔向莫斯科

走向未来 Kelajakka qadam tashlamoq, 面向21世纪21-asrga qarab yuzlanmoq

4. 动词+在／到／成+宾语

“在va 到” ning to‘ldiruvchilari asosan o‘rin-joy yoki vaqtni ifodalovchi so‘zlar bo‘lishi mumkin, “成”ning oldidan yoki undan keyin odatda narsa buyum kelib, natijasi aniq va ravshan o‘zgarganligini ifodalashda ishlatiladi.

挂在墙上, 拿在手里, 掉在地上

记在心里，印在脑海里，消失在夜色中

生在上个世纪，死在70年代

发生在去年，定在8点

学到两点，等到明天，坚持到胜利

北京说成背景，新娘叫成新郎

5. 动词+于+宾语

Fe'ldan keyin 于 predlogi ishlatilganda 在，跟，向，从，给 ning manosini beradi, undan keyin joy, vaqt, shaxs, narsa- buyum to'ldiruvchilari keladi. 于 shu o'rinda asosan yozma nutqda ishlatiladi.

于ni bu yerda 在，跟，向，从，给ni ornida ishlatish mumkin, ma'nosi bir xil.

于☞在：龙井茶数百年以前就已经闻名于世了。

中华人民共和国位于亚洲东部，太平洋西岸。

赵老出生于北京，逝世于上海。

这个组织成立于三十年前。

李小姐毕业于1989年。

于☞跟：老师的年龄相当于我的三倍。

十五加十五等于三十。

于☞从：他毕业于北京大学。

黄河发源于青海。

青出于蓝而胜于蓝。

于[→]给：这次成功应该归功于大家。

不能把这样的结果归罪于他人。

你这样做不是嫁祸于人吗？

于[→]向：这件事可以求救于人。

这下儿你可以告慰于家乡父老了。

6. 形容词+于+宾语

Bu formulada 于ni “对” va “比”ning ma’nodoshi sifatida ularning o‘rnida ishlatiladi va ularga teng hisoblanadi. 于 ni bu o‘rinda ham yozma, ham og‘zaki nutqda ishlatsak bo‘ladi.

于[→]比：我的年龄肯定大于你。

我们班的学生多于他们班。

这座楼房高于300米。

于[→]对：这样做有利于大家的健康。

长时间在电脑前工作不利于人的眼睛。

多跟他聊聊有助于你们互相了解。

吸烟和酗酒都有害于健康。

你这样做有损于你们之间的关系。

CONCLUSION)

Xulosa qilib aytganda, 补语 (bǔyǔ) ya’ni to‘liqlovchilar xitoy tilida ko‘p qo‘llaniladi va shundan kelib chiqqan holda to‘liqlovchilarning grammatik qoidalari hamda tushunchalarini bilish xitoy tilini o‘rganuvchilar uchun muhim sanaladi. 介宾补语 (Jièbīn bǔyǔ) xitoy tili grammatikasidagi old

qo‘shimchalar esa shu to‘liqlovchilar guruhiga kiruvchilaridan biridir. Talaba va xitoy tilini o‘rganuvchilarga yetarli darajada tushunarli bo‘lishi uchun sodda va og‘zaki tilda tushintirilishi, albatta, misollar orqali ko‘rsatilishi kerak.

Til o‘rganishda har bir mayda tafsilotga e‘tibor berish kerak, shu o‘rinda to‘liqlovchilar, aynan natija to‘liqlovchisi katta ahamiyat ega. Xitoy tili o‘rganuvchilariga to‘liqlovchilarni e‘tibor bilan o‘rganish ta‘lab etiladi.

/REFERENCES:

1. A PRACTICAL CHINESE GRAMMAR FOR FOREIGNERS (revised edition) -北京：北京语言大学出版社，2008，(652 pages)
2. Сюй Цзиннин; [пер. с кит. К.В. Агеева]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 480 с. — (Школа китайского языка).
3. Zhu Qingming, Modern Chinese Practical Grammar Analysis Second Edition Part 1, Tsinghua University Press, (246 pages).
4. 《实用现代汉语语法(增订本)》刘月华，潘文娱，故桦。北京2013.- 1005 页.
5. 吕叔湘Lu Shuxian. 现代汉语八百词(Hozirgi xitoy tilining 800 ta so‘zi),.- 北京: 商务印书馆, 1997.(765 pages).